Герберт УЕЛЛС

"НОВИЙ ПРИСКОРЮВАЧ"

Часом, буває, шукаєш шпильку, а знаходиш гінею . Так сталось і з моїм щирим товаришем професором Гібберном. Я й доти чув, що багато великих відкриттів робилися несподівано, але такого, як із Гібберном, ще ні з ким не траплялося. Можна сміливо, без перебільшень сказати, що його відкриття змінить усе наше життя. А він же хотів тільки створити який-небудь тонізуючий засіб, що допоміг би інертним людям устигати за цим швидкоплинним часом. Я й сам уже не раз приймав Гіббернів препарат і зараз спробую описати його вплив на мій організм. Далі ви самі побачите, якою багатою знахідкою виявиться цей засіб для тих, хто любить свіжі враження.

Ми з професором Гібберном — про це знає багато людей — сусіди у Фолкстоні. Якщо мене не зраджує пам’ять, кілька його портретів різного часу надрукував журнал "Стренд" — здається, в кінці 1899 року. Уточнити це я не маю змоги, бо хтось узяв у мене те число журналу й досі не повернув. Та читачі, мабуть, пригадують високе чоло й навдивовиж довгі, чорні Гіббернові брови, що надають його обличчю чогось мефістофельського.

Професор Гібберн живе на Аппер-Сендгейт-роуд в одному з тих чарівних будинків непевного стилю, які так пожвавлюють західну частину вулиці. Дах у будинку фламандський, портик маврітанський, а робоча кімната виходить на вулицю великим ліхтарем у вигляді стрілчастого вікна. В цій кімнаті ми частенько сидимо ввечері й куримо. Гібберн великий жартун. Але професор любить і поговорити зі мною про свою роботу, бо він один із тих, для кого спілкування з людьми — просто життєва необхідність, що допомагає працювати. Отож створення "Нового прискорювача" я мав змогу простежити з самого початку. Хоч більшість дослідів Гібберн провадив не у Фолкстоні, а в чудовій новій лабораторії на

Гауер-стріт, неподалік від лікарні, — в тій самій лабораторії, яку він і заснував.

Як відомо — коли не всім, то принаймні людям освіченим, — Гібберн заслужено уславився серед фізіологів своїми роботами з вивчення впливу ліків на нервову систему. А коли йдеться про снодійні, заспокійливі та анестезійні засоби, то йому, кажуть, нема рівних. Професор має величезний авторитет і як хімік, і, поки він не опублікує наслідків деяких своїх досліджень, учений світ не дістане відповіді на багато складних і туманних питань, пов’язаних із клітинами нервових вузлів та осьових волокон.

В останні роки життя Гібберн, ще до створення свого "Нового прискорювача", багато уваги приділяв тонізуючим засобам і домігся тут великих успіхів. Завдяки йому медицина збагатилася принаймні трьома надійними препаратами, значення яких у лікарській практиці неоціненне. Препарат під назвою "Гіббернів сироп "Б" зберіг людських життів більше, ніж будь-який рятувальний човен на всьому узбережжі.

— Але все це мене не задовольняє, — сказав мені якось професор десь рік тому. — Мої ліки або стимулюють нервові центри, не впливаючи на самі нерви, або просто збільшують наші сили шляхом зниження нервової провідності. Вони дають тільки місцевий і дуже нерівний ефект. Одні посилюють діяльність серця і внутрішніх органів, але притуплюють роботу мозку; інші діють на мозок, мов шампанське, не впливаючи на сонячне сплетення. А я домагаюсь — і, чорт забирай, доможуся! — такого засобу, який струсне вас усього з голови до ніг і збільшить ваші сили вдвічі... або й утричі, А що?! Саме цього я й домагаюся!

— Це’може виснажити людський організм, — зауважив я.

— Безперечно! Але ж і їстимете ви вдвічі-втричі більше. Подумайте тільки, що це означає! Уявіть собі пляшечку... ну, скажімо, отаку... — Він узяв зелену пляшечку й почав постукувати нею по столу влад своїм

словам. — І ось у цій дорогоцінній пляшечці — можливість удвічі скоріше думати, вдвічі скоріше рухатись, удвічі скоріше працювати!

— Невже це можливо?

— Сподіваюся, що так. А якщо ні, тоді я марно згаяв цілий рік! На мою думку, різноманітні препарати, скажімо гіпофосфатів, показують, що таке... Та навіть якщо воно подіє лише в півтора раза — і то добре!

— І то добре, — погодився я.

— Візьмімо для прикладу якого-небудь державного діяча. У нього сила-силенна обов’язків, термінових справ, і йому просто бракує часу...

— Нехай напоїть цим зіллям свого секретаря! — вкинув я.

— І матиме подвійний виграш у часі. Або ось ви. Приміром, вам треба завершити книжку...

— Я щоразу проклинаю той день, коли її почав! — вигукнув я.

— Чи взяти лікаря. Він заклопотаний аж-аж-аж, а треба сісти і обміркувати діагноз. Або адвокат... Або готується студент до екзаменів...

— Та всі ці люди мали б платити по гінеї за кожну краплину вашого препарату! — вигукнув я. — Якщо не дорожче!

— Або, скажімо, дуель, — вів далі Гібберн, — коли все залежить від того, хто перший натисне на гачок...

— Чи фехтування, — підхопив я.

— Ось бачите, — мовив Гібберн, — якщо мені пощастить і я зроблю цей засіб універсальним, то він не завдаватиме ніякої шкоди. Хіба що трішечки наближатиме вас до старості. Зате ж ви й житимете вдвічі активніше, ніж решта людей.

— Я ось тільки думаю, — розмірковував я вголос, — чи це чесно буде на дуелі?

— А це вже нехай вирішують секунданти, — відповів Гібберн.

Я знов повернувся до того, з чого ми почали розмову.

— І ви справді певні, що такий препарат можна винайти?

— Цілком певен, — сказав Гібберн, виглянувши у вікно, за яким у цю хвилину щось із гуркотом пронеслося. — Так само, як автомобіль. Власне... — Він замовк і, багатозначно усміхаючись, постукав зеленою пляшечкою по столу. — Таку сполуку я вже знаю... Дещо я вже зробив...

З тієї нервової посмішки, з якою Гібберн промовив ці слова, я зрозумів усю важливість його відкриття. Про свої досліди він звичайно заводив розмову вже тоді, коли вони завершувалися.

— А може... може... Я не здивуюсь, якщо препарат діятиме навіть удвічі активніше.

— Це буде просто грандіозно! — сказав я не дуже впевнено.

— Це буде, гадаю, просто геніально!

Та, здається мені, тоді Гібберн і сам не усвідомлював іще всієї грандіозності свого відкриття.

Пригадую, ми частенько поверталися до цієї розмови, і щоразу Гібберн говорив про "Новий прискорювач" — так він назвав свій препарат — дедалі впевненіше. Іноді він починав бідкатися, чи не викличе "Новий прискорювач" якихось непередбачених фізіологічних наслідків, і тоді трохи похмурнів, а то раптом з неприхованою корисливістю заходжувався довго й схвильовано обговорювати зі мною комерційний бік справи.

— Це — прекрасна штука! — казав Гібберн. — Велике відкриття! Я знаю, що даю світові багато, і, гадаю, маю право розраховувати на добру винагороду. Наука наукою, але мені, думаю, повинні передати монополію на мій препарат хоча б на років десять. Зрештою, чому все найкраще в житті має діставатися якимсь дрібним торговцям?!

Мій інтерес до Гібернового відкриття не згасав. Я завжди відзначався певною схильністю до метафізики, мене захоплювали загадки часу й простору, і тепер я починав вірити, що Гібберн готує нам не більше й не менше, ніж абсолютне прискорення життя. Припустімо, людина приймає цей препарат регулярно: життя її буде вкрай насичене, але в одинадцять років вона вже досягне зрілості, у двадцять п’ять стане літньою, а в тридцять постаріє. Виходить, міркував я, Гібберн просто робитиме зі своїми пацієнтами те, що природа робить з євреями та жителями Сходу: адже в тринадцять-дев’ятнадцять років вони стають уже дорослими людьми, до п’ятдесяти старіють, а думають і працюють звичайно швидше, ніж ми.

Мене завжди вражало те чудо, на яке здатні ліки. Вони можуть позбавити людину здорового глузду, можуть і заспокоїти; можуть додати їй неймовірної сили й бадьорості чи обернути її в тупу колоду, розпалити одні пристрасті й погасити інші. І ось тепер до арсеналу пляшечок, що їх повсякчас мають до своїх послуг лікарі, додається ще одне чудо!

Але Гібберн такими розмірковуваннями голови собі не сушив — він був заклопотаний технічним боком свого винаходу.

І ось сьомого чи восьмого серпня — час збігав швидко — Гібберн повідомив мені, що вже поставив дослід дистиляції, який має вирішити, що його жде — успіх чи невдача. А десятого числа роботи були завершені, і "Новий прискорювач" став реальною дійсністю. Я саме йшов по Сендгейт-хілл до Фолкстона — здається, в перукарню — і раптом зустрічаю Гібберна. Він поспішав до мене, щоб поділитися своєю радістю. Як зараз бачу: обличчя розпашіле, очі блищать, і я навіть помітив, що хода в нього була якась на диво стрімка.

— Є! — крикнув він і, схопивши мене за руку, заговорив швидко-швидко. — Все, готово! Ходімо до мене, самі побачите!

— Справді?

— Справді! — вигукнув він. — Просто неймовірно! Ходімте ж, самі побачите!

— І прискорює… вдвічі?

— Більше, багато більше! Мені аж страшно. Та ходімо ж, подивитесь! Самі спробуєте! На собі спробуєте! Такого чуда світ іще не бачив!

Тримаючи мою руку й не перестаючи розповідати, він потяг мене дорогою вгору так стрімко, що мені довелося за ним аж бігти. Назустріч їхав омнібус, і всі, хто в ньому сидів, мов на команду, повернули в наш бік голови й повитріщалися на нас, як уміють витріщатися тільки пасажири таких екіпажів. А стояв один із тих ясних спекотних днів, на які таке багате літо у Фолкстоні, коли всі барви здаються неймовірно яскравими, всі обриси — неймовірно чіткими. Повівав, звичайно, і вітрець, але ж хіба такий легенький вітрець міг мене в ту хвилину освіжити?! Я почав благати пощади.

— Невже я так біжу? — здивувався Гібберн і перейшов на швидку ходу.

— Ви, мабуть, уже спробували своє зілля, — промовив я, задихавшись.

— Ні, — відповів він. — Тільки випив із колби трохи води. Один ковточок... Але колбу я начисто вимив. Звечора я, правда, трохи прийняв препарату. Та коли то було!

— І що — прискорює... вдвічі? — запитав я, підбігаючи геть спітнілий до його будинку.

— У тисячу разів! У багато тисяч разів! — вигукнув Гібберн і театральним жестом розчинив різьблену — в ранньоанглійському стилі — хвіртку свого палісадника.

— Ого! — мовив я і рушив за ним до будинку.

— Я навіть не можу напевно сказати, в скільки разів, — провадив Гібберн, тримаючи в руці ключа.

— І ви...

— Це проливає нове світло на фізіологію нервової системи! Це перекидає з ніг на голову теорію зорового сприйняття!.. Самим небесам відомо, у скільки тисяч разів. Ми дослідимо це потім... А зараз препарат треба спробувати!

— Спробувати? — перепитав я, поспішаючи за ним коридором.

— Неодмінно! — відповів Гібберн уже в кабінеті, обернувшись до мене. — Ось він, у цій маленькій зеленій пляшечці! А втім, може, ви боїтесь?

Людина я загалом обережна й ризикувати люблю більше на словах. Так, мені було страшнувато, але ж і з гордощами треба щось робити.

— Що ж, — нерішуче мовив я, — то ви, кажете, вже спробували?

— Так, спробував, — відповів Гібберн. — І мені здається, не зашкодило, правда ж? У мене навіть не змінився колір обличчя, я відчуваю...

Я сів.

— Дайте й мені трохи. В найгіршому разі не доведеться йти стригтися, а це, по-моєму, найтяжча повинність цивілізованої людини. Як його приймати?

— З водою, — відповів Гібберн і розгонистим жестом поставив переді мною карафку. Він стояв біля письмового столу й уважно дивився на мене. В голосі його раптом почулися нотки фахівця з Харлі-стріт . — Знаєте, це препарат не зовсім звичайний...

Я махнув рукою.

— Насамперед хочу вас попередити: як тільки зробите ковток, замружтеся й розплющуйте очі обережно десь так через хвилину-дві. Ви не осліпнете. Наш зір залежить від довжини повітряних хвиль, а не від їхньої кількості. Але якщо очі у вас будуть розплющені, то сітківка може дістати шок, а його супроводжує глибоке запаморочення. Одне слово, не забудьте замружитись!

— Замружусь, — відказав я. — Не забуду.

— І ще одне. Сидіть і не ворушіться. Не здумайте вовтузитись у кріслі — можна добряче забитись. Пам’ятайте, що ваш організм працюватиме в тисячу разів швидше, ніж звичайно. Серце, легені, м’язи, мозок — геть

усе. Ви цього й не помітите. Відчуття у вас будуть ті самі, але все довкола ніби уповільнить свій плин. У цьому й увесь фокус.

— Господи! — вигукнув я. — Виходить...

— Зараз самі побачите, — сказав професор, узяв мензурку і обвів поглядом стіл. — Склянки, вода... Все готово! На перший раз наллємо не дуже багато.

Дорогоцінна рідина забулькала з зеленої пляшечки в мензурку,

— Не забудьте про те, що я вам казав! — нагадав Гібберн і спритно, мов слуга-італієць, що наливає віскі, перекинув мензурку в склянки. — Замружте очі якомога міцніше і хвилини дві сидіть спокійно. Я скажу, коли можна буде розплющити.

Він додав в обидві склянки трохи води.

— О, до речі, не здумайте ставити склянку на стіл. Тримайте її в руці, а ліктем зіпріться на коліно. Отак... А тепер... — Він узяв свою склянку.

— За "Новий прискорювач"! — сказав я.

— За "Новий прискорювач"! — підхопив Гібберн.

Ми цокнулися, випили, і я відразу заплющив очі.

Вам, мабуть, знайома порожнеча небуття, в яку поринаєш під наркозом. Скільки це тривало, не знаю. Потім до мене долинув Гіббернів голос, і я поворухнувся й розплющив очі. Професор стояв так само біля столу й так само тримав у руці склянку. Різниця полягала тільки в тому, що склянка була порожня.

— Ну? — озвався я.

— Нічого такого не відчуваєте?

— Нічого. Хіба тільки легеньке збудження. Оце й усе.

— А звуки?

— Ніяких звуків, — відповів я. — Чорт! А й справді — цілковита тиша! Тільки десь кап-кап... Наче дощик накрапає. Що воно таке?

— Це звуки розпалися на свої елементи, — пояснив, здається, Гібберн, але напевно стверджувати не можу.

Він подививсь у вікно.

— А ви коли-небудь бачили, щоб завіски чіпляли ось так?

Я простежив за його поглядом і побачив, що один ріжок у завіски на вітрі загорнувся догори й так і застиг.

— Ні, не бачив, — відповів я. — Дивно!

— А оце? — мовив він і розтис пальці, що тримали склянку.

Я, звичайно, здригнувся, сподіваючись, що склянка впаде й розіб’ється. Але вона не тільки не розбилася, а навіть зависла в повітрі й не ворухнулась!

— У наших широтах, — промовив Гібберн, — предмет, що падає, за першу секунду пролітає футів шістнадцять. Моя склянка падає теж із швидкістю шістнадцять футів на секунду. Але вона не пролетіла ще й сотої частки цієї секунди. Тепер ви маєте певне уявлення про силу мого

"Прискорювача". — І він почав водити рукою навколо склянки, що поволі опускалася, а тоді взяв її за денце, потяг униз і нарешті обережно поставив на стіл. — То як? — спитав він і засміявся.

— Непогано, — мовив я і почав потихеньку вставати з крісла. Почував я себе прекрасно, голова працювала чітко, легко. Одне слово, все в мені наче заквапилося. Пульс, наприклад, робив тисячу ударів на секунду, і це не викликало в мене ніяких неприємних відчуттів. Я визирнув у вікно. Завмерлий на місці велосипедист з опущеною головою і застиглою хмаркою куряви позад себе стрімголов доганяв омнібус, який також не рухався. Видовище було таке неймовірне, що від подиву я аж рота роззявив.

— Гібберн! — вигукнув я. — Скільки часу діє ваше кляте зілля?

— А дідько його знає! — відповів професор. — Минулого разу я ліг у ліжко й заснув. Сказати правду, я тоді злякався. Тривало це хвилин, мабуть, кілька, але ті хвилини здалися мені годинами. Однак згодом сила дії починає різко спадати.

Ніякого страху я не відчував і дуже цим пишався. Правда, нас було все ж таки двоє.

— А чом би нам не прогулятися? — запропонував я.

— І справді!

— Але ж нас побачать!

— Що ви! Ні в якому разі! Ми полетимо, як у казці. Ходімо! Кудою вийдемо — у вікно чи в двері?

Ми скористалися вікном.

У мене буйна уява, я багато читав про всілякі чудеса, чимало пережив сам, але ця коротенька прогулянка по Фолкстону з професором Гібберном після його "Нового прискорювача" була найдивовижнішою, найнеймовірнішою пригодою в моєму житті. Ми проминули дубову хвіртку, вилетіли на вулицю і якийсь час уважно спостерігали застиглі екіпажі. Шпиці в колесах, конячі ноги, кінчик батога й спідня щелепа кондуктора (він, мабуть, саме зібрався позіхнути) ледве помітно рухались, але кузов незграбного омнібуса здавався скам’янілим. І жодного звуку, якщо не брати до уваги ледве чутного хрипу в горлі котрогось із пасажирів. Візник, кондуктор і одинадцятеро пасажирів ніби зрослися з цією застиглою брилою. Спершу таке видовище нас вразило, але потім, коли ми обійшли омнібус з усіх боків, нам стало аж неприємно. Такі самі люди, як ми, і водночас не схожі на нас, позавмирали в безглуздих позах, не завершивши своїх жестів. Дівчина й молодик усміхались одне до одного, пускали очима бісики, і застиглі усмішки на їхніх обличчях, здавалося, залишаться назавжди; жінка в розмаяній на вітрі накидці сиділа, спершись на поручні, і некліпно дивилася на Гіббернів будинок; схожий на воскову фігуру чоловік підкручував вуса, а інший простяг закляклу руку з розчепіреними пальцями й намагався схопити капелюха, що злетів у нього з голови.

Ми дивилися на них, сміялися з них, корчили їм гримаси, але потім раптом відчули до всієї цієї компанії відразу, перетнули перед самісіньким носом у велосипедиста вулицю й подалися в бік моря.

— Погляньте сюди! — зненацька вигукнув Гібберн.

Там, куди він показував пальцем, була бджола; вона повільно перебирала крильцями й рухалася зі швидкістю равлика — найледачішого равлика, якого тільки можна собі уявити.

І ось ми вже на лугу. Тут почалося щось просто-таки неймовірне. На естраді грав оркестр, але ми чули не музику, а скоріше хрипіння чи передсмертне зітхання, яке час від часу переходило у щось схоже на глухе цокання величезного годинника. Люди довкола стояли хто

наввипинки, хто, мов якась дивна німа лялька, балансував на одній нозі, прогулюючись по траві. Я проминув пуделя, що підскочив був угору й тепер опускався на землю, повільно перебираючи в повітрі лапками.

— Ой, дивіться, дивіться! — крикнув Гібберн.

Ми затрималися на хвилинку перед якимсь дженджиком у білому смугастому костюмі, білих черевиках і в панамі; він саме озирнувся назад і підморгував двом виряджeним жіночкам. Підморгування — якщо роздивитися його не поспішаючи, з усіма подробицями, одне слово, так, як це робили ми, — штука не вельми приваблива. Воно враз утрачає всю свою грайливу невимушеність, і ви раптом помічаєте, що око, яке моргає, заплющується не зовсім і з-під опущеної повіки виглядає нижній краєчок очного яблука.

— Тепер, — кажу, — якщо тільки я не втрачу пам’яті, мені не захочеться підморгувати довіку!

— І всміхатися! — підхопив Гібберн, дивлячись на вишкірену у відповідь жіночку.

— Одначе нестерпно припікає! — сказав я. — Давайте не поспішати,

— Дарма! — кинув Гібберн.

Ми пішли далі, пробираючись між крісел на коліщатах, що стояли на дорозі. Пози людей, що сиділи в них, переважно здавалися майже природними, зате на спотворені фізіономії почервонілих військових музикантів просто боляче було дивитися. Якийсь рожевощокий джентльмен борюкався на вітрі з газетою, намагаючись згорнути її, але так і завмер, не довівши своєї боротьби до кінця. Судячи з усього, вітер був сильний, але для нас він не існував. Ми відійшли вбік і стали спостерігати публіку здалеку. Розглядати цей натовп, що раптово застиг і обернувся на музей воскових фігур, було надзвичайно цікаво. Хоч як це

безглуздо, але я, дивлячись на них, був сповнений почуття власної гідності. Хіба ж не диво: адже все, що я сказав, подумав, зробив від тієї хвилини, коли в мою кров проник "Новий прискорювач", укладалося для цих людей і для всього світу в десяту частку секунди!

— "Новий прискорювач", — почав я, але Гібберн перебив мене.

— Ось вона, клята баба! — вигукнув він.

— Яка баба?

— Таж моя сусідка, — відповів Гібберн. — У неї болонка — дзяволить і дзяволить! Ні! Це надто велика спокуса!

Часом Гібберн поводиться імпульсивно, просто по-хлоп’ячому. Не встиг я зупинити його, як він кинувся вперед, схопив те нещасне собача й щодуху помчав із ним до скелястого берега. І — диво дивне! Собача не виказало жодних ознак життя, навіть не тріпнулось і не дзявкнуло. Воно й далі міцно спало, хоч Гібберн тримав його за карк, немов дерев’яну іграшку!

— Гібберн! — крикнув я. — Покиньте його! — Потім додав: — Якщо ви так бігатимете, на вас загоряться штани. Дивіться, вже тліють!

Він ляснув себе по нозі й нерішуче зупинився на краю скелі.

— Гібберн! — гукав я, наздоганяючи його. — Пустіть собача! Бігати в таку спеку!.. Адже ми робимо дві-три милі за секунду! А тертя повітря?!

— Що? — перепитав він.

— Тертя повітря! — закричав я. — Тертя повітря! Ми дуже швидко пересуваємось! Як метеорити! Спека ж яка! Гібберн! Гібберн! Я вже

впрів! У мене все тіло свербить! Погляньте, люди починають ворушитися! Ваш препарат перестає діяти. Та киньте ж те собача!

— Га? — перепитав професор.

— Кажу, перестає діяти, — повторив я. — Ми надто розігрілися. "Прискорювач" перестає діяти! Я весь мокрий.

Гібберн подивився на мене, потім на оркестр, що хрипів уже голосніше й частіше, а тоді, широко розмахнувшись, пожбурив собача геть. Воно злетіло вгору й зависло над зімкнутими парасольками захоплених розмовою жінок. Гібберн схопив мене за лікоть.

— О чорт! — крикнув він. — Здається, ви маєте рацію! Все тіло свербить і... Дивіться! Он той чоловік дістає хустинку. Рухи в нього досить чіткі. Треба скоріше забиратися звідси!

Але зробити цього нам уже не пощастило — і, мабуть, на щастя. Бо якби ми кинулися були бігти, у нас спалахнула б одежа. Тепер я в цьому не маю сумніву, а тоді ми навіть не подумали, що можемо загорітися. Та не встигли ми зрушити з місця, як дія препарату припинилася — раптово, за одну мить, так наче хто зірвав з наших очей завісу. Я почув тривожний Гіббернів голос: "Сідайте!" — з переляку гепнувся на траву край дороги й неабияк опікся. Там, де я сидів, і досі видно латку випаленої трави.

І тут загальне заціпеніння минулось. Невиразні хрипи музичних інструментів злилися в гучну мелодію, люди перестали балансувати на одній нозі, і кожне пішло своєю дорогою, газети й прапорці затріпотіли на вітрі, вслід за усмішками залунали слова, дженджик у панамі, який підморгував двом жіночкам, із самовдоволеним виглядом попростував далі, ті, що сиділи на стільцях і в кріслах, заворушилися й забалакали.

Світ знов ожив і вже не відставав від нас чи, правильніше сказати, ми його вже не випереджали. Таке враження буває в пасажирів експреса,

що різко уповільнює хід біля станції. Якусь хвилю переді мною все крутилося, і мене навіть занудило... Та це скоро минуло. А собача, що зависло було в повітрі, камінцем полетіло вниз прорвавши в якоїсь жінки парасольку!

Це нас із Гібберном і врятувало. Нашої несподіваної появи ніхто тут не помітив, якщо не брати до уваги одного товстенького дідка в кріслі на коліщатах. Побачивши нас, він здригнувся, кілька разів підозріливо глипнув у наш бік, а тоді щось сказав доглядальниці, що супроводжувала його. Так! З’явилися ми тут, мабуть, справді зненацька. Але штани в нас майже перестали тліти, хоч знизу мене все ще добряче припікало.

Увагу людей, у тім числі й музикантів, — уперше в житті вони збилися з такту, — привернув жіночий крик і гучний гавкіт поважної, відгодованої болонки, яка щойно спокійно спала собі неподалік від естради: невідома сила раптом перекинула її на другий бік естради, і вона бебехнулася на парасольку якоїсь жінки та ще й обсмалила собі шерсть — так стрімко летіла. Ось що діється в наші божевільні дні, коли люди просто-таки схибнулися на всіляких забобонах, психологічних дослідах та інших дурницях!

Всі посхоплювалися, заметушились, налітаючи одне на одного й перекидаючи стільці та крісла. Прибіг полісмен. Чим воно там скінчилося, не знаю. Ми потерпали, щоб нас не вплутали в цю історію, і поспішили втекти — якомога далі від очей отого дідка в кріслі на коліщатах. Прийшовши до тями, трохи відсапавшись, погамувавши почуття нудоти, запаморочення й розгубленості, ми з Гібберном обійшли натовп і рушили до нього додому. Та серед гамору, що не змовкав позад нас, я виразно чув голос джентльмена, котрий сидів біля жінки з порваною парасолькою. Він чіплявся до ні в чому не винного службовця з написом на кашкеті "Наглядач".

— Якщо собаку жбурнули не ви, — галасував джентльмен, — то хто ж?!

Здатність нормально рухатись і сприймати звуки повернулася до нас так раптово, що я не встиг, як годиться в таких випадках, нічого спостерегти. До того ж треба було подбати про себе: одежа все ще пекла нам тіло, а спалені Гіббернові штани із світлих обернулись на темно-бурі. Одне слово, на зворотному шляху мені було не до науки. Тієї бджоли на місці, певна річ, уже не виявилося. Ми вийшли на Аппер-Сендгейт-роуд, і я пошукав очима велосипедиста. Але він або вже зник за рогом, або загубився серед екіпажів. Зате омнібус — всі його пасажири тепер ожили й поводились як нормальні люди — гуркотів уже неподалік від церкви.

Підвіконня, з якого ми сплигнули в палісадник, коли виходили з дому, місцями було трохи присмалене, а сліди від наших ніг на посиланій гравієм доріжці залишилися навдивовижу глибокі.

Такі були наслідки мого першого знайомства з "Новим прискорювачем". Наша прогулянка, все, що було зроблено й сказано під час неї, тривало, по суті, одну-дві секунди. Ми прожили півгодини, поки оркестр зіграв якихось два такти. Але враження залишилося таке, ніби весь світ завмер, даючи нам змогу придивитися до нього. Якщо врахувати обставини, а насамперед ту нерозважливість, з якою ми вискочили з будинку, то все це, треба визнати, могло скінчитися для нас куди гірше. Принаймні наш перший досвід, безперечно, довів, що Гібберну доведеться ще чимало попрацювати над своїм "Прискорювачем", перше ніж цей препарат стане придатним для масового вживання. Однак щодо його ефективності сумніву немає.

Після цих пригод Гібберн і далі удосконалював препарат, і мені випадало не раз приймати різні дози "Прискорювача" під контролем професора і без будь-якої для себе шкоди. Треба, однак, сказати, що виходити з дому в таких випадках я не зважувався.

Хочу також додати, що це оповідання я написав за одним присідом. Я відривався від роботи тільки разів зо два, щоб відкусити трохи шоколаду. Писати я почав у двадцять п’ять хвилин на сьому, а тепер на моєму

годиннику шість годин тридцять одна хвилина. Просто важко переоцінити, як це зручно: вирвати серед денної метушні кілька хвилин і повністю віддатися роботі!

Тепер Гібберн працює над дозуванням "Прискорювача" і його впливом на різні організми. На противагу цій суміші він сподівається винайти "Сповільнювач", щоб регулювати ним надмірну дію першого препарату. "Сповільнювач" матиме, певна річ, властивості прямо протилежні до властивостей "Прискорювача". Прийнявши один цей засіб, пацієнт дістане змогу розтягти секунду свого часу на кілька годин і поринути в стан спокою, застигнути, немов льодовик, у будь-якому, навіть у найнеспокійнішому оточенні. Ці два препарати мають здійснити цілу революцію в житті цивілізації. Вони знаменуватимуть собою початок визволення людини від "ярма часу", про яке писав Карлейль. "Прискорювач" допоможе нам зосередити зусилля на якомусь одному відрізку життя, який вимагає найвищого піднесення всіх сил і хисту, а "Сповільнювач" даруватиме нам цілковитий спокій у найтяжчі, найнестерпніші хвилини. Можливо, я покладаю надто великі сподівання на "Сповільнювач", якого ще треба створити, але щодо "Прискорювача", то тут сумніву нема. Він надійде в продаж у ближчі місяці — у зручних для вживання і засвоєння дозуваннях. Невеличкі зелені пляшечки можна буде придбати в будь-якій аптеці, в будь-якій аптечній крамниці, правда, за досить високу ціну. Але якщо взяти до уваги надзвичайні властивості препарату, то він не здаватиметься надто дорогим. Називатиметься він "Нервовий прискорювач Гібберна". Професор має намір випустити його на ринок у трьох дозуваннях: 1 : 200, 1 : 900 і 1 : 2000 — з ярликами відповідно жовтого, рожевого й білого кольору.

"Прискорювач" відкриє перед людьми, безперечно, дуже широкі можливості. За його допомогою, пірнаючи, сказати б, у щілини часу, можна буде здійснювати найдивовижніші речі, зокрема, звісно, й злочини. Це правда, "Прискорювач", як і будь-який інший сильнодіючий засіб, від зловживання не застрахований. Але ми з Гібберном усебічно обговорили це питання і дійшли висновку, що це вже справа медичного

законодавства, нас таке не стосується. Наше завдання — виготовити й продати "Прискорювач", а що з цього вийде — побачимо.

© УЕЛЛС Герберт. У безодні: Оповідання. — К.: Веселка, 1988. — 312 с. ("Пригоди. Фантастика").

© ЛОГВИНЕНКО О. П., переклад з англійської, 1988.